

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve.
Egy évre 10 k.
Nagyedévre 4 ..
Helyben házhoz hordva.
Egy évre 20 kor.
Nagyedévre 5 ..
Videkre postán szállítva.
Egy évre 24 kor.
Nagyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratot vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 196. szám. Nagyvárad. Vasárnap 1915 augusztus 29.

Uj offenzívánk Kelet-Galiciában.

**30 kilométeres orosz állást elfoglaltunk ;
hatezer orosz fogoly.**

Budapest, augusztus 28. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Keletgaliciában a mi seregeink tegnap Zlota-Lipa mentén hetek óta kiépített orosz harc vonalat több helyen áttörték. Ezt a harcot Lemberg-től keletre és délkeletre a háború kezdetén lefolyt első nagy csaták dicső emlékeiben gazdag színhelyén vívták.

Most e csaták első évfordulója körül, úgy Przemyslanytól keletre, mint Podhajcetől és Monasterziskától nyugatra behatoltak az ellenséges vonalakba. Gologory és Brzezany közt az orosz hadállásokat harminc kilométer hosszúságban elfoglaltuk, mely alkalommal Gologory és Dunajow közt osztrák-magyar ezredek, Brzezany közelében pedig a mieink, német csapatokkal egyesülten mentek rohamra.

A megvert ellenség husz tisztet és hatezer főnyi légénységet hagyott hátra, mint foglyot és hasztalan kísérte meg, hogy az elvesztett állásokat támadásokkal szerezze vissza. Ma reggel az oroszok ezen az egész arcvonalon megkezdték a visszavonulást.

Vladimir-Wolynskij-től keletre is nagyobb arányú harcok fejlődtek ki. Puchallo tábornakszernagy hadserege az ellenséget Luck irányában vette vissza és üldözi.

Szövetségesünk a Pripiati-mocsaraktól északra, dél és nyugat felől Kobrin városához közelednek. A Kamienee-Litovsknál küzdő osztrák-magyar csapatok az ellenséget a várostól északra és keletre fekvő hadállásaiból kiverték.

Sikertelenek az olasz támadások.

Budapest, augusztus 28. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

A tenger melléki harc vonalon az ellenség ma éjjel és hajnalban több helyen támadást kísérelt meg, de mindenütt visszavertük. Így Polozótól keletre, San Martionál, a doberdói fensíkon, a tolmeini hídfőtől északra lévő magaslati hadállásainknál. Flitschnél még tart a harc.

Tirolban a Sugana-völgytől északra az olaszok hadállásainhoz közelebb nyomulnak előre. Hófer. (Min. eln. sajtóosztály.)

**Intézeti fehérneműek leánykák és fiuk részére
házilag készült paplanok, gyapjutaszkarók, mat-
ráczok, harisnyák és kötények legjobban beszerezhetők**

Orosz hivatalos jelentés.

A Magyar Távirati Iroda jelenti a sajtó-hadiszállásról:

Az orosz vezérkar augusztus 25-én a következő jelentést adta ki:

Riga körül nincs változás. Jakob stadt és Dünaburg irányában nyugat felé a harcok körülbelül ugyanazon a fronton folynak.

Vilna irányában az ellenség augusztus 24-én csak részleges támadásokat intézett, amelyeket visszavertünk.

A Nyemen vidéken a folyó nyugati partján operáló csapataink lassankint a folyó felé összpontosulnak.

A Bobr és Brest közötti területen az ellenség a legerősebb nyomást gyakorolja a Bialovieska erőtől nyugatra levő szakaszunkra és pedig a Bielsk-Gainovka és a Visoko-Litovszk-Pruzany utak között.

A Bresttől nyugatra levő területen augusztus 24. és 25. ikén visszautasítottuk az ellenség támadási kísérleteit.

A cár levelet irt a szerb királynénak.

Budapest, aug. 28. (Saját tud.) Szófiából jelentik: Uruszoff herceg, orosz követ Kragujevácbá utazott, hogy Péter királynak átadja a cár sajátkezű levelét.

A Berezínánál lesz az új védelmi vonal.

Berlin, augusztus 28. Schreibershofen őrnagy a keleti helyzetről úgy vélekedik, hogy Brest-Litovszk elvesztése következtében az orosz hadsereg többé nem tarthatja magát a Dünaburg-Vilna-Grodno-Brest-Litovszk vonalon, mint ahogy ez előtt általában hitték. Vilna már komoly veszedelemben van. A szövetséges seregek áttörték a Bialisztok-Bielsk front közepét és benyomták az orosz balszárnyat.

Az oroszok szövetségesüknek katonai szakértői abban bizakodtak, hogy az orosz hadvezetés Brest-Litovszk-nál fogja megvívni a döntő csatát, ez azonban lehetetlenné

Czillér Imre

nagyáruházában
Szent László-tér.

vált a központi hatalmak haderejének rohamos előnyomulása következtében, most tehát nem marad más védelmi vonal az oroszok számára, csak a Berezina folyó.

A breszt-litovszki hadi zsákmány.

Budapest, aug. 28. (Saját tud.) **Frankfurter Zeitung szerint a breszt-litovszki zsákmány valószínűleg nagyobb, mint a novogeorgievskzi.**

Az oroszok és Riga.

Budapest, aug. 28. (Saját tud.) A „Novojavremja“ szerint az oroszok Rigát a végsőkig védelmezik. Egyszersmind „siránkozó“ címmel vezércikket ír, melyet így kezd:

„Jönnek a németek, már Rigáig előrenyomultak.“

Az oroszok összpontosítják hadaikat.

Budapest, aug. 28. A sajtószállásról jelentik: Az oroszok visszavonulási területének középpontja Kobrin és Minsk. E két pont irányában siettetik a visszavonulást. A szövetségesek a visszavonulási terület felé minden irányból előnyomulnak.

A török-bolgár megegyezés.

Szófia, augusztus 28. Az Estnek jelentik: A Törökországgal folytatott tárgyalások kedvező eredménnyel véget értek ugyan, azonban a szerződés formális aláírása később fog megtörténni. Minthogy az entente még nem kapott választ és a tárgyalások szerb részről sinesenek befejezve, egyszerűen udvariassági kötelesség, hogy e tárgyalások lezárása előtt ne írják alá, illetve ne hozzák nyilvánosságra a Törökországgal létrejött megállapodásokat.

Olasz segítség a dardanellai antant csapatoknak.

Budapest, augusztus 28. (Saj. tud.) **Bukarestből jelentik: Gallipoli félszigeten példátlanul heves harcok folynak. Az angol és francia szövetséges csapatokkal napi parancsban tudatták az olasz segítség érkezését.**

Az antant Magyarországból is ígért Romániának.

Budapest, augusztus 28. (Saját tudósítónktól.) **Genfből jelentik: A «Journal» jelenti, hogy az antant újabb ajánlatot tett Romániának győzelmes beavatkozása esetére. A Tiszáig és a Pruthig mindent odaigértek. Az ajánlat ismét hatástalan maradt.**

Felrobbantott angol benzolgyár.

Berlin, augusztus 28. A Wolff-ügynökség jelenti: Egy tengeralattjáró naszádunk e hónap tizenhatodikán Harringtonnál az Ir tengerparton levő benzolgyárat és a hozzá tartozó benzolraktárt s a kemencét ágyutüz alá vette. A gyártelep levegőbe repült. — Angol lapoknak az az állítása, hogy a német tengeralattjáró naszád Harrington, Parton és Whitehaven nyílt városokat bombázta, nem igaz.

Ugyanezt a tengeralattjáró naszádot 15-én az Ir tengeren egy nagy személyszállító gőzös, valószínűleg a Royal Mail Steam Paket Company hajója nagy távolságról ágyuzta ámbár amaz nem támadta meg őt.

A leghatározottabban meg van állapítva, hogy a kereskedelmi gőzös támadásra és nem védekezés céljából használta ágyuját. Az angol admirális e hó 27-én tudatta, hogy egy német tengeralattjáró naszádot Ostende előtt egy angol tengerészeti repülőgép teljesen elpusztított és elsüllyesztett. Ez a jelentés nem igaz. A tengeralattjáró naszádot egy repülő-

Az angolok vesztesége.

Kontantinápoly, augusztus 28. A Milli-ügynökségnek jelentik Bagdadból: **Az angolok a Benderbusir környékén vívott csatában több mint kétezer embert vesztek. A benszülött lakosság rémülete nagy és a nép legnagyobb része messze vándorol Benderbusir vidékéről.**

Newyork Times és más lapok is nyíltan bevallják, hogy a láthatár kitisztult. Legfőképpen a nyugat és déli országok sajtója van azon a véleményen, hogy Németország és Amerika között megnyílt a megegyezés útja.

Az olasz szociálisták a háború ellen.

Berlin, aug. 28. A Vorwärtsnek jelentik Rómából: Az a határozati javaslat, a melyet az olasz szociáldemokrata pártvezetőség legutóbb a Törökország elleni hadüzenet tárgyában hozott, hangsúlyozza, hogy a szociáldemokrata párt minden eszközzel igyekezett megakadályozni azt, hogy Olaszország részt vegyen a Törökország elleni háborúban.

Az új háború azoknak a lybiai állapotoknak a következménye, a melyek ellen annak idején kizárólag csak a szociáldemokrata párt emelt szót, míg a kormány megtevesztette és hazugságokkal hitetgette a népet. Most kerülnek aztán napfényre ennek a politikának következményei, melyek a népnek sok vérébe s az országnak nagy áldozataiba fognak kerülni.

A pártvezetőség utal továbbá arra is, hogy a Törökország elleni háborút a népképviselőt hozzájárulása nélkül üzenték meg és a nélkül, hogy előzőleg megbeszélték volna a dolgot az olasz nép egyes képviselőivel. A népet egészen elszigetelték az eseményektől. A török háború tehát nem tekinthető másnak, mint a kormány abszolutisztikus csokményének, a hatalmi eszközökkel való visszaélésnek.

A kormány hiába igyekszik elnyomni a szervezett munkások és a szociálista párt szavát. A felhívás, a melynek közzétételét és terjesztését az olasz cenzura természetesen megtiltotta, végül felszólítja az ország összes pártvezetéseit, hogy agitáljanak tovább is a háború ellen és ragaszkodjanak ahhoz a határozathoz, hogy semmiféle szolidaritást nem vállalnak az olasz polgári társadalom háborús politikájával.

Levél az olasz harctérről.

A harctéri hivatalos jelentések és az olasz harctérről hazatért katonák igen élénk színekkel ecsetelték előttünk azokat a borzasztóan nehéz terepviszonyokat, melyekkel az ott harcoló katonáknak meg kell küzdeniök.

Érdekes bizonyítéka ennek az alábbi levél, melyet I. Károly 37-ik gyalogezredbeli hadapród intézett Nagyváradon lakó bátyjához, kinek Lajos nevű másik öccse a szerb határon őrködik.

A levél a következőképen szól:

Kedves Bátyám!

„Lajostól kérdeztem most, hogy miért haragszik úgy a szerbekre, hogy nem hagyja őket nyugton. Én nem haragszom rájuk, sőt az olaszokra sem, ha átjönne nek, szívesen fogadnám őket.

Most is felül vagyok a 2000 méteren, fűtünk egész nap. Egy olyan sziklafal tetőjén vagyok, amelynek egyik oldala 90 fokú szögben megy le. A dekkungon ettől a körülbelül 1200 méteres mélységtől két lépésnyire van; még lenézni is borzasztó.

Tegnap kaptunk egy kis srapnell esőt, de nagyon tavaszias volt, olyan ártatlan valami, csak egy dekkung tetőt lőtt rostává. Ma még csend van, mert a fellegök elvezik mindkét fél elől a kilátást. Az eső esik, de nem lenne szegény, ha hó is esnék.“

Csókol mindnyájatokat

Károly.

gép megtámadta ugyan, de bombái nem találtak és az sértetlenül tért vissza a kikötőbe. Behneke, a tengerészeti vezérkar főnökének helyettese.

Pótlás: Az elpusztított benzolgyár Angliának egyik legnagyobb gyára ebben a nemből és az angol hadsereg számára robbanóanyagokat gyártott, tehát annál érzékenyebb veszteség, mert csak kevés ilyen gyár van Angliában.

Amerika megegyezik Németországgal.

Berlin, augusztus 28. A Berliner Tageblatt amsterdami tudósítója táviratozza: Míg a Reuter-ügynökség tegnap azt jelentette, hogy Németország amerikai nagykövetének, gróf Bernstorffnak, nyilatkozatai az amerikai sajtóra a legcsékélyebb hatást sem gyakorolták, addig, ma érkezett londoni magánjelentésekből kitűnik, hogy a feszültség engedett.

A Newyork Wald azt írja, hogy a washingtoni kormánykörökben őszinte nagy örömet váltott ki Bernstorff nyilatkozata és a Times jelentése szerint a Tun, Tribune

A város élelmezése.

Rendkívüli városi közgyűlés.

Az egész város közönségét legközelebből érdeklő fontos kérdésben határozott tegnap Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága.

A felett döntött, hogy mily módon lássa el, illetve biztosítsa a város közönségét a jövő év augusztus haváig a legszükségesebb élelmiszerekkel a kenyérről.

A törvényhatóság lehelyesebbnek látta, ha azzal az intézettel köt szerződést a szükséges gabona kiszolgáltatására, amely ez idő szerint az ország gabonakereskedésének nagyobb része felett rendelkezik: a Hadi termény részvénytársasággal. Így biztosítva van Nagyváradnak a kenyere egy évre.

A rendkívüli közgyűlés lefolyása a következő volt:

A főispán távollétében *Rimler* Károly polgármester elnökölt. A bizottsági tagok csekélyebb számmal voltak jelen.

A város gabona-, illetve lisztészükségletének biztosítására vonatkozó előterjesztése és javaslata került elsősorban szőnyegre.

Lukács Ödön főjegyző részletesen ismertette az előterjesztést. A július havi közgyűlésben elhatározta a törvényhatóság, hogy a város a gabonavásárlására engedélyt kér, a személyenként és havonként 10 kilóban megállapított mennyiség felemelését, a vásárlási határidő kitolását és a lisztmonopolium engedélyezését kéri a minisztertől. A tanács ez irányban a felterjesztést el is küldte. A belügyminiszter azonban nem vette érdemleges elbírálás alá a felterjesztést, hanem általános rendeletet adott ki, amellyel a gabonaellátást szabályozza. Ezután most meg kell állapítani, hogy szükséges-e a városnak a gabonát beszereznie. Összeírták, hogy kik szerzik be maguk a gabonát s kikről kell a városnak gondoskodni. A házról házra teljesített összeírásnál 63000 egyént vettek fel s ezek közül csupán 7000 gondoskodik saját maga az évi gabona szükségletéről, a többi 53000 egyénről a városnak kell gondoskodni. Ez a körülmény szükségessé teszi, hogy a gabona bevásárlását a város kimondja. A kérdés az, hogy mennyi gabonát vásároljon a város. A liszt átvételének biztosítása véget kötelezni kell a közönséget, hogy a réa cső lisztmennyiséget vegye át egész évben, de erre nézve nem vettek kötelező nyilatkozatot, csak a nagy fogyasztóktól: sütőktől, cukrászoktól stb vettek, mert nagyon nehéz volna a kötelezettség betartására szorítani a közönséget. A megállapítás szerint a jövő évi augusztus közepéig 1100 waggon gabonára lesz szükség s ennek a bevásárlást határozzák el. Kérjék továbbá újból a bevásárlási határidő kitolását, mert az idő már igen előrehaladt. A beszerzésre két út van, vagy maga a város szerzi be a gabonát, vagy megbízás útján biztosítja. Helybeli kereskedők által beszerelve, a provizió métermázsánként 60-70 fillér. A Hadi termény részvénytársaság 1 K 25 f. provizió mellett hajlandó 3 óra biztosítani a város gabona szükségletét, akként, hogy 1 hónapi fogyasztást pótolja. Ha a város az egész évi szükségletet beszerzi, nagy tökére lenne szüksége s ezen felül az elhelyezés, kezelés stb által nagy rizikót vállalna magára. Ha pedig csak 1-2 havi szükségletet szerezne be, igaz, hogy kevesebb a rizikó, de nincs biztosítva a további szükséglet. Ezért előnyösebb, ha a város a Hadi termény részvénytársaságtól szerzi be a szükségletet. Ugyanezért javasolja a tanács, hogy a Hadi termény részvénytársaság ajánlatát fogadja el a törvényhatóság, mázsánként 1.25 K provizió mellett, 3 havi mennyiségben egvelőre. Foglaljon állást továbbá a közgyűlés a lisztgyedárúság mel-

lett. A város közönségének továbbá 170 waggon zabra is szüksége lesz, miért is ennek bevásárlására is kérjék meg az engedélyt. Mivel pedig a kérdés elintézése nagyon sürgős, mondja ki a közgyűlés, hogy a határozat a felelősekre való tekintet nélkül végrehajtható.

Rimler Károly polgármester néhány felvilágosító megjegyzést tart szükségesnek. A város képviselőjével és a főjegyzővel eljárt a kérdésben Budapesten, hogy egész évre biztosítsák a város szükségletét, még pedig úgy, hogy csak egy-egy havi szükségletet vehessen át a város és ezáltal a rizikót elhárítsuk. A kormány erre nem volt hajlandó garanciát nyújtani. Ezután bankokat kerestek fel, de ezek is csak arra voltak hajlandók, hogy amit a város megrendel, azt vegye is át. Ajánlatot ezen intézetek nem tettek. Így csak a Hadi termény részvénytársaság maradt. Ez beadta a 3 hónapra szóló ajánlatot, de ígéretet kapott a részvénytársaságtól, hogy az egész évre kap a város gabonát. Felmerült a kérdés, hogy nem lehetne-e a szükségletet a nagyváradi és biharmegyei birtokosoktól és kereskedőktől beszerezni, de ez nem sikerült. A nagyobb termelők igyekeztek terményeiket azonnal a Hadi termény r-t. nál lekötöni. Kis termelőktől összeszedni pedig szinte lehetetlen volna a szükségletet, s erre nem is vállalkozhatnának. — Szóval mindent megtettek a közönség érdekében. A proviziót 1.25 koronában a kormány állapította meg, abból alkudni nem lehetett.

Dr Friedländer Samu nem fél attól, hogy nem lesz buza, dacára, hogy Galiciába és Németországba is kell szállítani. De a tanács nem is biztosította a város közönségét, mert csak 3 hónapra köti le magát a Hadi r-t. Holott be lehet másutt az egész évi szükségletet beszerezni. Pénz rendelkezésre áll, van ajánlata a városnak. A 3 havi biztosítás nem éri meg az 1.25 proviziót s e helyett jobb, ha a város szerzi be a helyi kereskedelem útján a gabonát, még ha 1.50 proviziót fizet is, mert a helyi kereskedelemnek lesz haszna. Megbízik a tanácsban s ajánlja, hogy ne a Hadi részvénytársaság ajánlatát fogadják el, hanem három hónapra a helyi kereskedelem útján szerezzék be a város a búzát.

Balogh Döme szintén nem fogadja el a tanács javaslatát. A buza ára leszállhat később. A kezeléstől és az elhelyezéstől nem kell megijedni. Az áruktárban van hely az elhelyezésre. A provizió hallatlan magas. Biharmegyéből belehet beszerezni a szükségletet s ebben az összes bizottsági tagok támogatják a tanácsot.

Czeglédy Jeremiás az esetben elfogadja a tanács javaslatát, ha nem 40 koronával, hanem 36 koronával számítja a Hadi részvénytársaság az árat s ehhez jön az 1 K 25 fill. provizió. De csak úgy, ha jó lesz a buza!

Dr Molnár Imre nagyobb garanciát lát a tanács javaslatában, mert 3 hónapra kevesebb a rizikó s ezért azt elfogadja. Kitér azonban arra, hogy a módosabb, nagyobb adót fizetőket kötelezni kellett volna arra, hogy maguk szerezzék be gabonaszükségletüket s ezzel ne terheljék a várost. Így a lakosság 50 százaléka elesett volna a város gondja alól. Továbbá állítja, hogy Nagyváradnak nem kell 1000 waggon gabonát beszereznie, mert a bejelentetten kívüli igen sokan beszerezték már szükségletüket. Látta, hogy pl. a hegyen a legszegényebb emberek is igyekeztek kenyérnek valójukat megszerezni. 3 óra elfogadja a gabona beszerzését, de egy egész évre nem fogadná el.

Dr Thury Kálmán a két rossz közt a tanács javaslatát fogadja el. Czfölja *Friedländer* t s fél attól, hogy a helyi kereskedelem útján 3 hónap múlva nem kapnának gabonát. A tanács nem hivatott gabonakereskedelmet lebonyolítani.

Szabó Károly szavá teszi, hogy akik maguk szerzik be a gabonát, 40 koronán alul

nem kapnak. A nagy adófizetők sem tudják egész évi szükségletüket beszerezni. Nincs kizárva, hogy a város bevásárlása nem sikerülne.

Ezután szavaztak s a tanács javaslatát fogadták el.

Drága az őrlés.

A tanács előterjesztette a beszerzendő gabona megőrlésére a helyi malmokkal kötött szerződést.

Lukács Ödön ismertette a szerződést. Eddig métermázsánként 2 korona 50 filléért őrlték a gabona métermázsáját, s ingyen adták a bolthelyiségeket, az üzleti berendezést. A mostani szerződés szerint az őrlés 4 korona 30 fillér, ezenkívül fizeti a város a boltbért s az üzleti berendezés használatáért boltonként havi 10 koronát. A malmok csak a pékeknek és nagyobb fogyasztóknak s a raktárakba szállítják el a lisztet. Indokolt-e az őrlési díj emelése. A Hadi részvénytársaság 4 korona 20 fillér őrlési díjat állapított meg, s még a liszt szállítása is tetemes összegbe kerülne. Olcsóbb ajánlat nincs.

Balogh Döme kifogásolja, hogy árlejtést nem hirdettek az őrlésre.

Rimler Károly ismerteti, hogy heteken át tárgyaltak budapesti malmokkal is, de ott többet kértek. Vidéki malmoknál nincs meg a kellő biztosíték. A helybeli malmok tisztességesen jártak el. A tavalyi ár áldozat volt a malmok részéről. Nincs ok a helyi malmok mellőzésére.

Czeglédy Jeremiás elfogadja a tanács javaslatát. Belátja, hogy ma úgy a munkás, mint a tüzelőanyag drága.

Elfogadták a tanács javaslatát.

800,000 korona kölcsön.

A tanács előterjesztést tett, hogy a gabona beszerzésére 800000 korona kölcsönt vessz fel a Nagyváradi Takarékpénztártól, az Osztrák Magyar Bank kamatlábán felül 1 7/8 % kamatra.

Rimler Károly bejelenti, hogy időközben az Egyesült Biharmegyei Kers. Bank és Központi Takarékpénztár ajánlatot adott be az O. M. Bank kamatlábán felül 1 1/2 % -al, ami 3/8 % -al, egy évre 3000 koronával előnyösebb lenne. A mai napon a Nagyváradi Takarékpénztár újabb ajánlatot tett, amely az O. M. Bank kamata felett 1 3/4 % kamatot kér. Ennél az Egyesült ajánlata 1/8 % al, egy évre 200 koronával előnyösebb.

Kiss Dávid a két pénzügyintézet között megosztaná a kölcsönt.

Kelen Bela és *Biró* Márk az Egyesült ajánlatát fogadják el.

A többség a Nagyváradi Takarékpénztár ajánlatát fogadta el.

Ezután elhatározták, hogy a víztartóhoz vezető főcsöveket vasbeton tartályokban helyezik el, a vízszolgáltatás biztonsága érdekében. A munkálatokkal *Gerster*, *Megyeri* és *Szunyogh* céget bízták meg, 78,000 korona költséggel.

Elhatározták továbbá a vízműtelep partbiztosítási munkálatainak keresztülvételét.

Rimler Károly polgármester indítványára kimondotta a törvényhatóság, hogy a szeptemberi közgyűlést, tekintettel a zsidó üjévnapijára, nem szeptember 9-én, hanem másnap, szeptember 10-én tartják meg.

Ezzel véget ért a rendkívüli közgyűlés.

NESTLÉ-FÉLE

CSESEMŐK GYERMEKLISZT

*gyermek és lábadozó legjobban
tápláléka gyomor- és bélbetegségek után.
Mindenhon kapható.*

Próbadozót és tanulságos orvosi könyvecskét a gyermeknevelésről teljesen díjtalanul küld a Nestlé-féle gyermekliszt társaság. Wien I., Biberstrasse. 38 e.

Iskolanyitás.

Szól a hagyomány arról, hogy a klasszikus korban háboru idején mindig nyitva volt Sanus templomának kapuja; arról nem szól: vajjon nyitva volt-e az iskola kapuja is. A mai előrehaladott korban is megnyitotta a háboru a templom kapuját, de arra is van már adat a mi városunkban, hogy bezárta az iskolát. Abban a percben, mikor Mars kihuzta kardját, a háborúnak távoznia kellett az iskolaépületekből és gyermekeink sokszor apró kis sötét szobácskáiban, az iskolai higiénától távol szedték magukba itt-ott a tudomány elemeit.

Nálunk Váradon azt mondták: „most mindent a háboruért, a hazáért”, s úgy tesszik, nagyon is gyorsan, nagyon is könnyen üritették ki az iskolaépületeket hadi célokra. Igen, menteni kell a hazát mindenáron, de hiszen gyermekeink nevelése és hűzagalán iskolázatása is nemzetmentés. Katonáink hiába mentik meg női önfeláldozással, dicsőséggel a haza földjét, ha testileg gyenge, szellemkérdésileg hiányosan fölnevelt nemzedék váltja majd a háboruban elpusztult nemzedék helyét: a magyar föld nem fog fővirulni a háboru dúlásai után.

Tulajdonképen a háboru és kultura nem zárják ki egymást; éppen a mai háboru eseményei bizonyítják, hogy a kultura a győzelem segítő társa. Viszont a háboru, ha tűzvészként rombolja is a kultura műveit, eredményeiben rendszeren nagy lendületet ad a kulturának. Ki tudja, milyen óriási lendületet vesz a mai kor műveltsége is éppen ezen világháboru után, amelyben olyan különféle embertagok, olyan távoli népek érintkeznek és ökolnak egymáson. De maga a háboruban élő nemzet is érzi a haladás szükségét nem csak, mert megfeszített munkával és áldozatkészséggel törekszik az itthon maradt nemzet méltóvá lenni a hadbavonult nemzethez, hanem mert érzi mindenki, hogy a megnehezült körülmények között csak fejlettebb testi és lelki energiával boldogulhat. Ehez pedig a háboruitlan a fokozott iskolázás segít mindenkit.

Köztudomásu, hogy a napoleoni híres győzelmek után, mikor le volt igazva Poroszország, a német tanítók álltak sorompóba s neveltek egy erős, hazafias, vakmerő és franciagyűlölő nemzedéket, mely legyőzte a világhódítót és felszabadította a hazát. A német iskolák munkája megérzik ma is talán a rokitóni mocsaraknál is; de nem is szünetelt háboru kitorése óta egy német iskola sem, (ha csak nem esett éppen a tűzvonalba) Berlinnek egy iskoláját sem foglalták el hadi célokra, pedig óriási összegeket áldoz Németország a háborura és nem sajnál semmi áldozatot a szenvedő katonáktól.

Nem is maradjon nálunk se zárva egy iskolának kapuja sem. Ugyan ki kell tárnunk most ezeket a kapukat; sokkal inkább mint békeidőben, amikor könnyebb az élet, amikor zökkenés nélkül száll a munka az életgond apáról fiúra.

De meg a mai háborus időben gyermekeink sokkal inkább rászorulnak az iskola védelmére, mint bármikor. Valahogy lazul a közérköcs a háboru második évében, főleg a zengekoruak között. Az apák a háboruban, vagy az örökkévalóságban; az anyákat az életgond és bánat gyöttri; nincs ki nyugodtan felüggljen a gyermekekre, szegények nem is élhetnek gondtalan, örömteljes gyermekkor; szenvednek, nélkülöznek a felnőttekkel vagy züllenek nélkülök.

Nem érdemelnek-e már csak részvétből is fokozott gondoskodást a hatóságok és társadalmak részéről az iskolás gyermekek? De hát fontos társadalmi és nemzeti érdekből is!

Mi lesz velünk, ha testileg, lelkileg törpék maradnak ezek a gyermekek, akiknek talán nagyon is korán és nagyon is nehéz körülmények között kell átvenni egy elpusztult nemzedék munkáját?

Mi lesz, ha a jövődő anyák nem tudják pótolni az elveszett emberanyagot s az új nemzedék nevelésére tudatlanok, képtelenek lesznek?

Kárba veszi a jelennek minden dicsősége és vér áldozata, ha nem biztosítjuk gyermekeinkben jövődő fennmaradásunkat.

Hát csak táruljanak ki az iskolák kapui. Félts, szerető gonddal fogadják be jövődő reményeinket. Isten tudja, hány elárvult azóta, mióta elhagyta az iskola küszöbét, hány osztja meg könnyek között édesanyja álmatlan éjszakáit, hány küzd és nyomorog a mindennapi kenyérért, hány nélkülözi a szerető szót és gondviselést!

Az iskola most ne csak világitson, hanem melegítsen is a gyermekekkel. A tanító ne csak nevelője, oktatója, hanem szerető gondviselője is legyen a háborus gyermeknek. Az iskola legyen a feldúlt otthon helyett, kedves meredékhelye második békés otthona, hol felejtí az el-

vesztett apát, testvért, ahol a bánat sötét virágai helyett a „szép” és „jó” eszméinek virágait ültetik szívóba.

Igen, ültessünk új, gazdag növényzetet elárvult határainkra, hogy ne szenvedje hazánk a háboru okozta földrengéseket.

Nyissuk az iskola kapuit s tanítsunk buzgóbban, mint valaha, hogy buzogjon új élet forrása az ifju nemzedékben.

Lépjön félre a dult arcu bánat és szenvedély az iskolák felé vezető utakról, biztosítsuk, tiszteljük az iskolázatás zavartalanágát. Templom most az iskola; ott gyűjt nagy erőfeszítések után új erőt a nemzet, esőrgedezik friss vér az elfolyt vértenger helyett, ott kelnek csirái új tudományak, új mesterségek, ott szökken sudárba a munkaerő, mely toronyokat épít a háboru okozta romokból, ott nő az új győzelmes sereg, mely dicsőséget szerez a magyar névnek.

Nyissuk az iskolát.

Özv. dr Személy Kálmánné.

A világháboru borzalmaiból.

Leleplezett kémcsalád. Nagyváradí őrmester volt a leleplező.

Sok dicsőséges győzelem közben katonáinknak nem egyszer a legvakmerőbb és a legrafináltabb kémrendszerrel is meg kell küzdenie. Ezek a kémek a legrettenetesebb következményeket idézik elő eljárásukkal, amelyek azonban rendszeresen az életükbe kerül a pénzzel megfizetett kémeknek.

A most tartó, a világot ámulatba ejtő óriási offenziából mondott el a Tiszántúlnak B. R. őrmester egy hátborzongató esetet, mely kellőleg jellemzi az orosz hadvezetőséget.

— Drohobic közelében történt az alábbi eset. Drohobic közelében gyönyörű urilak fekszik. A laknak előkelő tulajdonosa, dacára annak, hogy köröskörül pusztulás jelezte az oroszok utját a legnagyobb nyugalom közepette élta napjait. A kastélynak semmi baja sem volt és lakói csupa parfüm, kifogástalan eleganciával öltözködő hölgyek voltak. A kastélyt csaknem mindennap felkeresték a mi járőreink. Akármikor indult el ugyanis egy-egy őrjárat, a kastély előtt állandóan ott találta a ház urnőjét, egy gyönyörű szőke asszonyt, aki a legnagyobb kedvességgel szolította meg az őrjárat vezetőjét. Rendszerint nagyobb őrjáratok szoktak erre elhaladni és rendszeren tiszték vezették őket. A szép szőke asszony ugyancsak csábító hangon szólott a vezetőkhöz.

— Hadnagy ur, ha meg nem sérteném, nem olyan sürgős a maguk utja. Térjenek be hozzám egy pár pohár cognacra. Megbizhatnak bennem, és lengyel család ivadéka, vagyok nagy örömmre fog szolgálni, ha pár percig igénybe veszik házam vendéglátását.

Rendszerint ezekkel a szavakkal hizelt az asszony a járőrök vezetőjének. És ugyan ki ne fogadta volna el a szives vendéglátást. Én 20 emberrel mentem a kastély felé. Engem is behívtak. Az udvaron legnagyobb csodálatomra egy nagyobb huszárelőőrösöt találtam. Katonáimat mindenféle jóval látták el. Volt bőven cigareta, finom bor, cognac, sőt pezsgő is. Én is felhajtottam egy pohárral, hogyne, mikor olyan szép kisasszony kínálta! Az itóka után elkóborogtam katonáimtól a parkba. Egy sűrű bozót mellett egyszerre majd kővé meredtem,

olyam valamit láttam. Ugyanazt a szép kisasszonyt, aki pár perccel előbb nekem töltötte a teát, a kastély tetején láttam, amint egy lobogóval intett a távolba. Én egyenesen a huszár-járőr vezetőjéhez siettem és jelentettem a látottakat a tisztnek. Előbb nem akarta elhinni állításomat, mikor azonban kijött és a kastély fedelén meglátta a még mindég integető hölgyet, végtelen dühbe jött.

— Össze kell fogni mindenkit a kastélyból! Adta ki a parancsot.

A parancsot nyomon követte a tett. Négy szép szőke leány, egy gyönyörű szőke asszony, két szobalány, egy inas, egy kocsis, két konyhacseléd és egy öregebb kertész állott előttünk megkötözve. A hölgyek tiltakoztak a bánásmód ellen és tagadtak mindent. Mikor azonban elhangzott az ítélet, hogy fel fognak akasztani mindenkit, egyszerre megtörttek az immitált dámák, azonban minden rémüldözésük dacára is, semmit sem akartak vallani. Egyedül az öreg kertész vetette magát térdre a tiszt lába elé és könyörgött.

— Ne bántsanak és mindent megmondok!

A kegyelem megígérése megoldotta az öreg nyelvét.

— Ezek a hölgyek kérem nem lengyelek. Velünk jöttek, az orosz százados ur hozta őket. Az a feladatuk, hogy becsalják a járőröket és akkor zászlójelekkel értesítik a közelben lévő orosz zászlóaljzat. Eddig már sok ilyen járőrt fogtak be a hölgyek és mikor becsalták őket, jöttek az oroszok és felkötölték.

— Hogy bebizonyítsa szavainak igazát, elvezette a tisztet az istállóba, ahol egy katona segítségével felemelte a hidlás egy deszkáját. A hidlás alatt csupa katona hullá volt. A további vizsgálat során egy telefon készüléket is találtunk a pincében. Az orosz kémekkel természetesen végeztünk. Szerencsénkre az oroszok nem vették észre a jelzést és nem jöttek. Mi eltemethettük a hidlás alól a katonákat. Az elrejtett orosz zászlóaljzat még az este elfogtuk, az árulókkal pedig megfelelő módon jártunk el.

Veni Sancte Spiritus!

Háborus idöket élünk, amelyekben minden más kérdés másodrendűvé süllyed amellet, hogy a harcok véres küzdelmeiből sebesülten, kimerülten hazahozott fiainknak és testvéreinknek nyugalmas helyet, pihenő ágyat biztosíthassunk. De mégis van egy dolog, melyet e legszentebb kötelességünk mellett is gondolnunk kell és ez az, hogy itthonmaradt iskolaköteles gyermekeink számára hajlékot teremtsünk, ahol ök a háborus mozgalmak zajától megmentve, jövő nagy feladatukra magukat előkészíthessék, lelküket nemesíthessék, akaraterejüket megeredzhessék, hogy azután e nemes lélekkel, e megeredett akaraterejével édes hazánk gyamoszlopaivá fejlődhessenek és a csatatereken elhullott családi és társadalmi faktorokat helyettesíthessék.

Nem én mondom ezeket; városunk érdemes polgármesterének szavai voltak az elmondottak, miket a helybeli összes iskolák és nevelőintézetek vezetőinek gyülekezetén intézték a jelenlétükhez, akik arról tanácskoztak, hogy a tábortól kórházakká avatott iskolák helyett hol és mikor kezdhessek meg és folytathassák zavartalanul nevelőoktatást nemes munkájukat.

A pihenésnek szánt és most egy kissé szokatlanul hosszú szünidő a holnappal végét éri. Az állam és a város gondoskodásából a tanítás céljaira fenntartott és átengedett köz- és magánépületek kapui holnap reggel újfent megnyílnak és előbb a tanügy érdemes férfiai és asszonyai vonulnak be azokon, hogy a jövő év munkájának programot alkossanak és aztán a tanulni-vágyó ifjuság sereglik össze a megnyitott csarnokokban, hogy a maga művelésének, okulásának nehéz munkájához ismét hozzálasson.

Talán soha sem volt alkalomszerűbb a város érdemes fejének klasszikus szavait újból emlékünkből idéznünk, mint most, amikor történelmi idöket élünk, amelyekben létünk összes fontos érdekei kétszeres jelen tőséggel bírnak, mert minden dolgunkat a mult záró kövének egy szebb, biztosabb jövővé elkészítőjének kell tekintenünk.

Az iskola a jövő számára formálja ki a családi és társadalmi, a közélet számára a jövő szereplőket, és a család, a társadalom és a közélet csak akkor nyugodhat szilárd alapokon, ha azok, akikre a jövő nagy feladatai várnak, már most jólre elkészülnek az élet minden irányu nehéz küzdelmeire.

Gyenge szavaimmal az én érdemes kártársaimhoz fordulok jelen soraimmal. Öket kérem, hogy hassa át szívüket, tüzelje lelküket az a nagy gondolat, hogy embereket, erős jellemeket kell nevelniök a gondjakra bízott ifjakból. A nevelés kínos mesterség akkor, ha azt csak az órához szabott feladatok elvégzésének tartjuk, de nemes művészeté lesz, ha az ideális célokhoz való vezetés nagy munkájának tartjuk.

És kell e ideálisabb érel, mint édes magyar hazánk jövővé boldogságának erős megalapozása?

A „Wacht am Rhein” tizes zenéjét és lelkesítő szövegét egy német iskolamester szerezte. Kövessük most mindannyian e nagyon kis körre szorított, és mégis oly nagy művet alkotott egyszerű ember példáját. — Tudásunknak egész teljességével, tapasztalásunknak bőséges tárházával hozzuk rezgésbe a mi gyermekeinknek minden szépre és jóra olyan nagyon fogékony lelkületét; szelid szavunkkal nyerjük meg magunknak a gyermek derűs kedélyét és aztán, ha ez a kedély felénk hajlott, tüzeljük, sarkaljuk öt a kietartó, a célt mindig maga előtt látó nagy munkára, soha sem lankadó szorgalomra.

Tíz hónapra terjedő munkához fogunk holnap; adja a jóságos Isten, hogy munkánkat a harcok zaja ne zavarja és a háboru okozta viszontagságok egy neme se akadályozza. Dolgozzunk erősen és a munka

sajtolta nehéz izzadságcseppeket azzal a boldogító tudattal töröljük le gyöngyöző homlokunkról, hogy ha munkánkon az Isten áldása lesz és célunk felé minden erőnkkel törekszünk, a most kezdődő munkaasztendőnek a végén lelkünk legnagyobb meglepésével zengedezhetjük el majd a Te Deum laudamust!

Szmetka L. Ódon.

Aranyérem a thaleszért.

A rendíthetetlen imédkozó.

Tegnap utazott keresztül Nagyváradon egy derecskei szakaszvezető, aki egy században szolgál R. S. egy biharmegyei kiskereskedővel. A szakaszvezető mint beteg hazautazott, de rövidesen ismét a haretérre fog menni. Ö mondta el a Tiszántúlnak a következő esetet R. S. kiskereskedőről:

— R. S. rendkívül vallásos ember volt. Ö volt az egyedüli zsidó különben a szakaszunkban. Nem mult el egyetlen péntek, hogy R. ne mondta volna el az ö imáját. Akárhogy dörgött az ágyu, akárhogy repültek a puskagolyók, vagy akármilyen uton is volt a csapat R. nem törődött semmivel, nyugodtan szedte elő a hátizsákából a thaleszt és nyugodtan imédkozta el az imáját. Lemberg alatt egy lőárookban történt a következő eset, ami századunk nagyszerű győzelmével végződött és amit a zsidó kereskedőnek, illetve a thalesznek köszönhetünk. Egész nap sivitott felettünk a puskagolyó. Senkinek se volt tanácsos nagyon emelgetni a fejét a dekungban, mert beletévedt föltétlenül egy puskagolyóba. Péntek este a nagy tűz dacára R. mintha csak odahaza lenne a zsinagógában, előszedte a thaleszt, magára ötötte és hozzáfogott az imához. S. nagyon hosszú ember volt és nem csak a feje, de a válla is kilátszott a thalesszel. Hiába intette az őrmester R. t, hogy legalább guggoljon le. R. nem hallgatott a tanácsra, rendületlenül folytatta az imáját. Mikor az oroszok észrevették a mi zsidónkat, olyan pokoli puska-tűzet zudítottak rá, hogy olyat még nem hallottunk tőlük. És a mi zsidónk imédkozott tovább. Az oroszok azt hihették, hogy valami megfigyelő lehet az illető, a tüzelést csak fokozták. R. imédkozott tovább. — A lövöldözés az egész lőárok hosszában csak a zsidóra volt irányítva. Ekkor az az ötlete támadt a parancsnoknak, hogy felhasználva az alkalmat megkerüli az oroszokat. És tényleg. Amig az oroszok kitartóan lötték az imédkozó zsidónkat, addig mi oldalba támadtuk a muszkát és egyetlen sebesülés, vagy haláleset nélkül elfogtuk az egész századot. Rövid ideig tartott az egész dolog. Legmeglepőbb volt a történetben, hogy mikor mi már vissza is tértünk, a mi zsidónk még mindig imédkozott. Egy haja szála se görbült meg. A golyók zápor módra sivitottak körötte és öt egy sem érte.

R. et nagy aranyéremmel tüntették ki.

x **Szeplő-májfoit** ellen megbecsülhetetlen az **YPO** krém és szappan, mely letünteti a ráncokat, mitesszereket, bőrvörösséget és pattanásokat, ára: 1 korona. Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Rimanóczy palota Telefon: 13—02.

Katona sors.

Amikor egy honvédhadnagy megkötöti az orosz külön békét.

A háboruból visszatérő katonák nagyon sok megható és vidám történetet beszélnek el s mig az egyik a harcok élet vidámabb oldalait tárja elénk, addig a másik a legszebb katona-sorsot, — a hősi halált. Lát-szólag messze állnak egymástól és mégis oly közel!

A turkai védővonalon egy előretolt állásban feküdt 30 honvéddel Horváth József tizedes. Állása rajvonalként körülbelül 1000, az oroszoktól 200 lépésnyire volt.

Csabai, tót fia lévén, könnyen megtudta magát értetni az oroszokkal s hogy, hogy nem arra a megállapodásra jöttek, hogy tűzszünetet tartanak s beszélgetnek egy kicsit. Kibujtak a fedezékekből, lassan közeledni kezdtek egymáshoz, természetesen fegyver nélkül, mert ezt tiltotta a megállapodás.

Hamarosan előkerültek a kenyérzsákok, tea, feketekávé, sütemény, kinek mije volt és kölesönösen nagy vendégséget csaptak. Söt előkelő vendégük is akadt egy orosz kapitány személyében, ki különösen a mi dolgaink iránt viseltetett nagy érdeklődéssel.

Horváth József azonban nem az a fiu volt, kinek az eszén egy könnyen tuljárhat egy muszka kapitány. S mikor az élelmzésünk iránt érdeklődött s kérdezte, hogy jó-e a kosztunk, a világ legtermészetesebb hangján felelte:

— Na, ma nem mondhatnám, hogy valami nagyszerű volt. Ma csak egy fél sonkát és öt kemény tojást kaptunk, pedig máskor egész sonka jár ki egy embernek.

A szegény kapitány alig tudott magához térni a csodálkozástól. — Ha a legénységnek így megy, mihelyet a tisztelnél?

Azonban semmi sem tart örökké s így véget ért a mi mulatozásunk is.

Este 10 órakor az oroszok általános támadást rendeztek. Mi kitartottunk előállításunkban mindaddig, mig segítséget nem kaptunk. A támadást visszavertük. S a kapitányt, a velünk szórakező kíváncsi, szegény orosz kapitányt, ott leltük reggel halva, drótkerítésünk előtt.

Talán épen Horváth tizedes golyója ölte meg?

Ugyanitt történt e másik, vidám kis eset. Erössy Béla, szegedi 5-ik honvédgyalogezredbeli hadnagy egy reggel tábortól táboron volt. Közel feküdt az orosz állásokhoz s a sáncokból kibukkanó orosz tiszteknek barátságosan átintegetett. Az orosz tisztek is visszaintettek s egy legényt küldtek át követül azzal, hogy szívesen meglátogatnák, ha szavát adja, hogy nem fogja elöket.

A hadnagynak nagyon megtetszett a barátságos közeledés és visszaüzent, hogy a legszívesebben várja öket, semmi bántódástól ne tartsanak.

A tisztek szavuknak állottak s este hat orosz tisztet hoztak be az örsök Erössy hadnagy elé. Az üzenetküldők voltak.

Egy kettőre előkerültek a különféle pezsgő és egyéb borok s amagya magyarosan

jól megvendégelte Erőssy az orosz tisztet.

Szörnyen jól találhatták a muszkák magukat, mert négyszer egymásután megismélték ezt a vizitet s bizon a negyedik napon alig alig tudtak jókedvükben haza ballagni.

Ez a magyar orosz barátság azonban nem maradhatott sokáig titokban. A legénység körében is szájról-szájra járt, hogy milyen gálánsul látja el vendégeit a hadnagy ur. Csakugyan, tudomást szerzett róla a hadnagy felettes parancsnoka is és az ötödik napon hadosztályparancsban jött, hogy legyen vége az ilyen mulatozásnak, mert nem lehet, „hogy egy honvéd hadnagy kösse meg az orosz békét.”

Az élelmiszerek hatósági árai a nagyváradai piacon.

Nagyvárad város tanácsának az 1914. augusztus hó 5-én kelt 5600 B. M. számú körrendeleten alapuló határozatához képest és az ezzel nyert felhatalmazás folytán az élelmiszereknek a város területén az 1915. évi augusztus hó 30, 31 és szeptember 1, és 2-án követhető árait az alábbiakban közlöm:

Tojás és tejneműek: 1 darab tojás 12 fillér, 1 liter tej 34 fillér, 1 liter tejfel 1 korona 40 fillér, 1 kiló vaj 5 korona 60 fillér, 1 kiló tehénturó 1 korona 30 fillér, 1 kiló juhturó 2 korona 40 fillér.

Zsir és szalonna: 1 kiló sertés zsír 4 korona 80 fillér, 1 kiló zsirszalonna 4 kor. 60 fillér, 1 kiló ház 4 korona 80 fillér.

Husfélék: 1 kiló marhahus 4 korona 80 fillér, 1 kiló borjúhús hátulja 5 korona, 1 kiló borjúhús eleje 4 korona 60 fillér, 1 kiló sertéshus 4 kor. 30 f. 1 kiló növendék hus 4 kor. 40 fill.

Baromfi (élő): 1 pár csirke (rántani való) 3 korona, 1 pár csirke (sütni való) 5 korona, 1 pár ruca (hizott idej) 8-9 korona, 1 pár ruca (sovány) 6-7 korona, 1 pár liba (hizott idej) kilogrammonként 2 korona 80 fillér. 1 pár liba (sovány idej) 8-9 korona.

Zöldségek: 1 darab karalábé 2-4 fill., 1 es. sárga répa 8 fill., 1 es. petrezselyem 8 fill., 1 kiló zöld bab 16 fill., 1 kiló új burgonya 14 fill., 1 drb tök (főzni való) 10-20 fill. 1 kiló vöröshagyma 54 fill., 1 kiló foghagyma 1 kor., 1 kiló paradicsom 16 fill., 1 drb fejeskáposzta 12-14 fillér. 1 eső csemege tengeri 5 fill. 1 drb kelkáposzta 8-12 fill.

A felsorolt élelmiszerek árának ennél magasabban való megszabása az 5600/1914. B. M. számú rendelet 1. §-ába ütköző kihágási eselekménynek fog tekintetni s feljelentés esetén a rendelkezés megszegője ellen a kihágási eljárás meg fog indíttatni.

Az említett rendelet 4. §-a alapján a kihágás büntetése 15 napig terjedhető elzárás és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetés.

Tudomására hozom a vevőközönségnek, hogy azon árusító ellen, aki az előbb felsorolt élelmiszerek árait augusztus 30, 31, szeptember 1 és 2-án az előbb megállapított árnál magasabb összegben szabja meg, a feljelentést a piacon szolgálatot teljesítő rendőrközegek bármelyikénél megteheti.

Nagyvárad, 1915. évi aug. 28 án.

Lukács Ödön s. k.
polgármester helyettes.

A németek maguk előtt hajtják a megvert ellenséget.

Narew város megszállása.

Berlin, augusztus 28. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Francia kézi gránát támadást a Lingekopfon (Münstertől északra) visszautasítottunk. Az arcvonal egy részén igen élénk volt a tüzés és a repülő tevékenysége. Ellenséges repülő eredménytelenül bombázta Ostendét, Midekerkét és Brügget. Mühlheimban (Bader) repülő bombái megöltek 3 polgári személyt.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadserege.

A Baushtól és Schönbergtől északkeletre folyt harcokban az ellenséget visszavetettük. 2000-nél több orosz elfogtunk, 2 ágyút és 9 géppuskát zsákmányoltunk.

Az ellenség előretörését arcvonalunk Radzivilischtay és Svjadosec közti része ellen visszavertük. **Kovnotól délkeletre Eichorn vezérezredes csapatai tovább is győzelmesen haladnak előre.** A Bobr és a Bialovieszka erdőség között üldözzük az ellenséget. **Narew várost megszálltuk.**

Lipót bajor herceg tábornagy hadserege.

A hadsereg előnyomulásban van a bialovieszkai-erdőségben és a Lecsna Prava folyón, amelynek keleti partját az alsó folyásnál már elfoglaltuk.

Mackensen tábornagy hadserege.

Üldözés közben a kamianice-litovszk misciceai országot a Muhavice Pripjec folyók között **csapataink maguk előtt hajtják a megvert ellenséget.**

A német lovasság tegnap Samargnál (a kovel-kobrin országot meli) visszavetett egy ellenséges lovas hadosztályt.

Délkeleti hadszíntér.

Német és osztrák-magyar csapatok tegnap a Bothmehrf gróf tábornok vezetésével a **Ziota-Lipánál Brzezanytól északra és délre áttörték az orosz hadállásokat.**

Az ellenség éjjeli támadásait véresen visszavertük. **Ma reggel az ellenség további balsikerek után felhagyott az ellenállással. Az ellenséget üldözzük. Legfelsőbb hadvezetőség.**

(Jegyzet: Radzivilischtay, Schönbergtől 10 kilométernyire tekszik, s Svjadosec 60 kilométernyire Ponievictől keletre.)

Flottagyakorlatok Japánban.

Bécs, augusztus 28. Streffleur katonai szaklapja a Japan Times alapján közli, hogy október közepén a japán flotta nagy hadgyakorlatokat fog tartani, amelyekben részt vesz 160 hadihajó a tengeralattjáró naszadok flottájával és a vízi repülőgépekkel együtt. A flottagyakorlatok befejezésül fényes parádé lesz a mikádó koronázása alkalmából. Ekkor az egész japán tengeri haderő Oszaka kikötőjében fog összegyűlni. A tengeri hadgyakorlatok színterül a Liu-Kiu szigetek vidékét választották a Csöndes oceánon. A nagy flottagyakorlatok előtt az első hajóraj

céllövési gyakorlatokat tart éles töltéssel és ezekben már az új 35 centiméteres hajóágyúk is szerepelni fognak.

Rulikovszky Kázmér emléke.

Hazafias kegyelettel áldozott tegnap Nagyvárad város közönsége Rulikovszky Kázmér vértanu emlékének a Szent László plebánia templomban tartott gyászszertartás tiszteletén. A szorongásig megtelt templom hajójában volt felállítva a díszes ravatal, melyet Germán Károly a „Kegyelet” temetkezési intézet tulajdonosa állított, s Fehér Imre városi főkertész díszített fel igen izléseesen. Ő és Janusek Károlyné, Nadasdy Lászlóné és Jelinek Ferenc kertészek szép élő virágból font koszorui és csokrai tették díszesebbé az impozáns ravatalt. A ravatalnál elől a vértanu kivégzését ábrázoló kép a lengyel nemzet és magyar nemzet gyászba vont lobogói, égő kandelaberek közt volt látható.

A misét dr. Lestyan Endre plébános, szentszéki ünnök végezte segédlettel. Székely Lajos kántor pedig szép, hazafias egyházi énekeket adott elő, közben a Lengyel himnusz, melyet Vank István színművész kísért, végül a Hymnusz, melyet velük együtt a közönség együtt énekelt.

Ott voltak: Rimler Károly polgármester, Dus László ny. főügyész, továbbá dr. Bozóky Alajos udvari tanácsos m. kir. kath. jogakadémiai igazgató, Mikussay József és Óó Dezső polg. isk. tanárok, Kram Dávid, Papp György. A függetlenségi és 48-as párt dr. Adorján Emil pártelnök és Kerekes Elek körelnök vezetésével Andriksa Károly, Bobovszky Lajos, Dévald Mihály, Diósy Ferenc, Herlička Gyula, Demeter István, id. Jankay Mihály, Karger Sándor, Katona Mihály, Kezdődy Géza, Kezdődy Gyula, Komáromi Ignác, Láng József, Máthé András, Mokri János, Papp János, Pospiss Géza, Razdill György, Pozsonyi Ferenc, Schwartz Izidor, Szabó Dezső, id. Ujfalussy Sándor, Vank István, Vajna Béla, Silányi Péter, Zana Ágoston, Zboray Gyula és még számosan és a hölgyek közül igen sokan.

A gyászszertartás végeztével Mokri János, Katona Mihály és id. Ujfalussy Sándor kivonultak a vértanu síremlékéhez és elhelyezték azon a ravatalt díszített szép csokrokat és koszorukat.

A hódoló küldöttség a király előtt. Szeptember 1 én jelennek meg az ország törvényhatóságának küldöttségei Ó Felsége előtt, hogy az ország hódolatát bemutatassák. Biharmegye és Nagyvárad küldöttségének tagjai ma és holnap utaznak Bécsbe. Biharmegye hódoló küldöttségével jelenik meg az ősz uralkodó előtt **Széchenyi Miklós gróf v. b. t. t., megyés püspök is.** A vármegye küldöttségében részt vesznek még dr. **Beöthy László v. b. t. t., orsz. képviselő,** dr. **Miskolczy Ferenc főispán,** **Fráter Barna alispán és Pally Lajos biz. tag.** — Nagyvárad város küldöttségének tagja lesznek **Hlatky Endre főispán,** dr. **Hoványi Géza orsz. képviselő,** **Rimler Károly polgármester,** dr. **Medvigy Gábor biz. tag és Lukács Ödön főjegyző.** — **Fetszer Antal győri megyés püspök,** aki jelenleg a Püspökfürdőben üdül, a győri küldöttekkel vesz részt a hódoló küldöttségben s holnap, hétfőn utazik Nagyváradról egyenesen Bécsbe.

HIREK

*** Vaszary Kolos állapota.** Balatonfüredről telefonálja tudósítónk: A nagybeteg Vaszary Kolos állapotában nincs javulás. A mai éjszaka meglehetősen nyugodtan telt el és reggelre kelve a láz is 37 fokra csökkent. A táplálkozás azonban nem kielégítő és a beteg ereje csökken.

*** Katonai előléptetések.** A király *Sehr Ferenc, Henzel Emil és Vrantits Károly* 101. gyalogezredbeli századosokat őrnagyokká, ugyancsak *Indra Károly* 70. gyalogezredbeli századosot is őrnagygyá nevezte ki.

*** Belányi Imre kihallgatása.** Tegnap d. e. megkezdetté *Lukács Ödön* főjegyző *Belányi Imre* kihallgatását. A kihallgatás hosszabb ideig tartott s annak során *Belányi Imre* a vele eddig közölt vádakra nézve részletes és megnyugtató választ adott. *Lukács Ödön* minden részletre és évkre visszamenőleg kiterjeszkedik, a mi egyedüli módja a valódi tényállás kiderítésének. A tegnapi nap eseményeihez tartozik még, hogy *Reichel Henriknél* és *Belányi Imrénél* foganatosították 47062 korona 66 fillér valószínű kárösszeg s a felmerülő költségek erejéig a biztosítási végrehajtást. A végrehajtás folyamán lefoglalták *Belányi Imrénél* 6385 koronára becsült ingóságait, azonkívül ingatlan vételár hátralékából álló 20,000 korona követelését. ennek kamatait és a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjánál levő folyószámla követelését. *Reichel Henriknél* 790 korona értékű ingóit lefoglalták, azonkívül lefoglalták a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjánál letétben levő 10,772 koronáról szóló betéti könyvét. E végrehajtási eljárás azonban ezzel még nincs befejezve s a város képviselőtársaságában dr. *Déri István* mindent elkövet, hogy a város kára, amennyiben ez tényleg beigazolást nyerne, fedezetet találjon.

*** Schuch Károly — őrnagy.** A honvédség rendeleti közlönyéből értesülünk, hogy a király *Schuch Károly* ny. honvédszázadosot, aki a háború tartamára ténylegesített, őrnagygyá neveztetett ki. Nagyvárad egész társadalma örömmel veszi tudomásul a kiváló katona megérdemelt előléptetését; különös örömet okoz a hír a Kath. Kör tagjainál, akik *Schuch Károlyban* a Kör agilis, fáradhatlan buzgósságu háznagyát is szeretik és tisztelik.

*** A francia fővezér — szabadkőműves.** Az American Freemason című szabadkőműves folyóirat múlt hónapja számában egyik párisi tudósítójának levelét közli, amelyben a francia hadsereg fővezére, mint *Joffre* testvér szerepel. Eszerint tehát *Joffre* generalissimus — szabadkőműves folyóirat egykor érdekes, most nagyon silányult hasábjain.

*** Kiténtetés.** *Szentléleki Szentlélek* *Mészáros László* m. kir. 8. honv. táb. ágyas ezred tart. hadnagyát, ki már hónapokkal előbb dicsőítő elismerésben részesült s ki már egy éve a harcok teljesítését szolgálta, újabb kiténtetés ért, ugyanis soronkívül főhadnaggyá lett kinevezve.

* Távirat az orosz fogságból.

Ornstein Béla a nagyváradi m. kir. adóhivatal főtitkárja, aki az északi harctéren harcolt, s *Przmysl* elostóval orosz fogságba került, tegnap német nyelvű táviratot küldött *Irkutskból*, amelyben tudatja, hogy egészséges és jól érzi magát, s üdvözlő összes váradi ismerőseit. A legérdekesebb a sürgönyben, hogy német nyelven van írva, pedig az orosz kormány legutóbbi rendeletében megtiltotta, hogy a foglyok német nyelvű táviratokat küldjenek.

*** Halálozás.** *Márkus Vilmos* nyug. magyar kir. posta segéd ellenőr e hó 27-én reggel 5 órakor 35 éves korában hosszas szenvedés után meghalt. Holttestét családja *Komádiba* szállítja s ott 30-án d. e. 10 órakor helyezik örök nyugalomra.

*** Lesz színházi zenekar.** Egy pár nappal ezelőtt megirta lapunk, hogy a hadügyminiszter eltiltotta a katonai zenekarokat a színházakban való játszásától. A hír nemcsak a váradi színházakat, de a szórakozni vágyó közönséget is igen kellemetlenül érintette, mert hiszen ez teljesen egyenlő volt a színházzal teljes tönkretételével. Annál örömdetesebben vettük most a hírt, hogy *Erdélyi Miklós* színházvezetőnek sikerült a miniszteriumban eljárnia, hogy színházunkban, a tiltó rendelet dacára a 4 ik honvédegyezred zenekara játszhatson. Örülünk, hogy az ez irányban kifejezett óhaj ily hamar teljesült, mert most már semmi akadály sincs annak, hogy az elkövetkező színházi szezon elé a legnagyobb várakozással tekinthessünk. A 4 ik honvédegyezred zenekarának kiválósága már kész garancia a zenei rész értékesége mellett.

*** A Nagyváradon tartózkodó külföldiekhez.** A rendőrfőkapitány a következő hirdetményt bocsátotta ki: A m. kir. miniszteriumnak 2987—1915. M. E. sz. a. kibocsátott rendelete alapján figyelmeztetem a városunkban tartózkodó külföldieket, hogy utlevélüket láttaozás végett a törvényes következmények terhe alatt a rendőrhatalóságnál (II. em. 19.) személyesen bemutatni kötelesek. Megjegyzem, hogy a láttaozás kötelezettsége az osztrák és német alattvalókra ki nem terjed.

*** A „Jobbkéz“ működése kékpekben.** Amint tegnap megirtuk a Vörös-Kereszt egy újabb nagyszabású előadásra készül, működését akarja megörökíteni a városban az utókor számára. Tegnap a „Jobbkéz“ működéséről készültek felvételek. A „Jobbkéz“ helyisége ritkán volt olyan népes mint tegnap délután. Városunk jótékony hölgyei, fiatal leányai és az ifjúság köréből is többen, akik már régóta a Vörös-Kereszt szolgálatában állottak, eljöttek, hogy eddigi működésükről a fényképezőgép előtt, majd később pedig a közönség előtt a mozivászonon beszámoljanak. A „Jobbkéz“ minden irányu tevékenysége, amelynek eddig csak áldásos hatása volt érezhető, a maga teljes szemléltető mivoltában fog előttünk megjelenni. Érdekes felvételek készültek utólag a multkor virágünnepségről, mivel akkor a vetítelőadás tervezete még nem volt kidolgozva, s így csak most eszközölték róla néhány felvételt. Ugyancsak készítettek két képet a konfetti esatáról, amely a lövészárók ünnepélyen nem lett megörökítve. A rendezést a *Jobbkéz* fáradhatatlan vezetője, *Pallay Lajosné* urnó látta el.

*** Adományok az elpusztított falvakra.** *Fráter Barnabás* alispánhoz a következő adományok érkeztek az elpusztított falvak felépítésére: *Gróf Stubenberg József* 1000, *Klór Antal* 200, *Schwartz Jakab* 1000, *Mártonffy Bogdán* 500, a tenkei körjegyzőség 389 korona.

*** Ellopott tejeskocsi.** A napokban az Uri utcáról egy tejes kocsit ismeretlen tettes ellopott, illetve a lovakkal együtt elhajtott. A rendőrség megindította a nyomozást és a következő körzész levelet bocsátotta ki: Folyó hó 23-án délelőtt az Uri utcáról *Bogyó Mihály* rontói lakos tulajdonát képező pirosra festett tejes kordélyát, melyen 4 drb tejeskanna volt 1 drb 7—8 éves szürke kanca lóval, ismeretlen tettes ellopta. A ló ismertető jele, hogy jobb szemén hályog van. Összes kár 1460 korona. Megkeresem az összes társhatóságokat, m. kir. esendőrparancsnokságokat, hogy hatóságaik területén a nyomozást bevezetni, siker esetén a tettest és bűnjeleket őrizetbe venni s eredményről táviratban értesíteni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1915 augusztus 26. *Dajka Endre* rendőrkapitány.

*** Megszűnik a biharfüredi postaügynökség.** A biharvármegyei Biharfüred fürdőtelepen folyó évi július hó 16-án a fürdőidény tartamára Biharfüred elnevezéssel életbe lépett időszakos postahivatal s a forgalmának lebonyolítására szolgáló postajárat működése folyó évi aug. hó 31-ikével bezárólag megszűnik. Nevezett fürdőtelep azután ismét a bondoraszói posta és távbeszélő hivatal kézbesítő körébe fog tartozni. Nagyvárad, 1915 augusztus hó 25. *Siket Traján*, magyar kir. posta távirat főigazgató.

*** Adományok.** A Vörös-Kereszt Egytel céljaira újabb adakoztak 1915. aug. 21-től 1915. aug. 28-ig: *Mezőy János* 10 K, *Kain János* fakereskedő 10 K.

*** Népmozgalmi adatok.** A nagyváradi anyakönyvvezető a mult héten a következő bejelentéseket eszközölte: — *Eljegyzések:* *Dachner Ernő* és *Krakovszk Julianna*, *Bereczki Kálmán* és *Sinka Zsuzsanna*, *Szabó György* és *Puj Ilona*. — *Házasságok:* *Brunner Károly* és *Berger Berta*, *Steiner Adolf* és *Léhner Ilona*, *Frank Gyula* és *Pollák Malvin*, *Serbán Tivadar* és *Váradi Emma*. *Halálozások:* *Hős Sándor* 46 év, *Terhes György* 80 év, özv. *Kincses Györgyné* 55 év, *Reich Jakabné* 72 év, *Molnár Ilona* 6 év, *Kun Józsefné* 31 év, özv. *Molnár Józsefné* 56 év, *Buda Meletinus* 24 év, *Tietl Márton* 27 év, *Hiez György* 34 év, *Gyapai Márton* 30 év, *Katz Mór* 46 év, *Dud Irma* 14 év, *Veres József* 46 év, *Hábor Jakab* 74 év, *Spuma Ferenc* 74 év, özv. *Schwarz Hermanné* 73 év, özv. *Müller Hermanné* 76 év, *Utasy Zsuzsanna* 9 hó, *Reich Farkas* 75 év, *Karsay Mária* 64 év, *Kovács Elemér* 4 év, *Gottlieb József* 59 év, *Márkus Vilmos* 35 év, *Kiss Márton* 55 év, özv. *Tóth Ferenecé* 59 év, *Goldberger Bernát* 40 év.

Születés bejegyeztetett: 27.

*** Kelera ellen.** Fertőtlenítő anyagok ugymint *Creolin*, *Carbolsav*, *Carbol por* *Lysoform* *Kali szappan* stb. Legolcsóbban beszerezhető *Farkas István* *Apolló* drogeriájában *Rákoczy-ut.*

*** Zsuzsi kisasszony** a *Rákoczy-uton* 7. sz. alatt *Aszódival* szembe. *Sinor Gyula* hangszerkészítőnél, *Mikó* az est mesélni kezd, *Nem én lettem hűtlen hozzád*, *Te szöke gyermek*. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedük, gramafonok eladása és javítása *olesóárban*. Hár különlegességek.

x **Poloskairtó NOXIN** biztos szer. *Ara* 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag *Farkas István* *Apolló* drogeriájában *Rákoczy-ut* 7/B.

* **Aszódinál** a katonaság az egész vonalon vásárol csokoládét, kávé, teát, rumot, konyakot, likőröket, borovicska pálinkát, szardiniát, leveskockát, huskonzerveket, sajtot, lipíci-turót, szalámit, kaviárt, hűsítő- és üdítőcukorkákat, gyengélkedőknek valódi málna szörpöt, munkásnépek, hol a hus drága, ajándék friss sósheringet nagyban is, raktáron befőzőcukor, kocka- és daráltcukor, mazsola, mandula és finom dió, kétszersült és gyermekeknek piskóta, szágó, kakaó, zabliszt, rizsliszt, burgonyaliszt, tapió, egyidejűleg ajánlom Aszódi féle reklám kész darált kávémat, negyedkiló 85 fillér. A vásárló közönséget meghívom augusztus 1-jei vásárlásra, az árak a régiék. Aszódi Mihály Sas palota, Kossuth utca, Telefon 635. szám.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső
Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

x **Mindennemű molyirtó** szerek és **fertőtlenítő** cikkek legolcsóbban beszerezhetők, Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

* **Ingatlan eladás.** Nagytelek-utca 3. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) utárayon áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hírdetés elpógyár r.t

x **Négy szoba és előszobából álló lakás,** irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmeisternél. Szent János-utca 3. szám.

* **Dusafalva** község határában 300 kis hold legelő bérbeadó. Értekezni lehet a Polgári Takarékpénztárnál Nagyváradon.

x **Kiadó lakások.** Ósi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezni a Polgári takaréknál.

REPORTÁZ

A mai footballmérkőzések.

Uj és a legutóbbinál erősebb összeállításban lép ma, vasárnap délután a küzdő térre a XI. hadtest helybeli önkéntes tartalékos tiszti iskolájának tagjaiból alakított reprezentatív footballcsapat, amely revansot óhajt venni a NAC csapatától legutóbb szenvedett legyőzteséért. Az önkéntesek csapatának összeállítása a következő:

Blas—Grosmann, Tryzubsky—Bobeskul, Schroder, Mache—Saehranicek, Frankl Palme, Schmid, Hallenberg.

Ezzel szemben a NAC a szokott összeállításban szerepel. A mérkőzés a Rhédey-kerti Sport téren délután pont 5 órakor kezdődik. A bírói tisztelet Vécsey Károly tölti be. E mérkőzés előtt a NAC II. olasz válogatott mérkőzése lesz, melynek kezdete egy negyed 4 órakor. Ez alkalomra az Olasz csapat is az eddiginél erősebb összeállításban veszi fel a küzdelmet.

Igy két igen érdekes mérkőzés tölti ki a

NAC ma délutáni programját, amelyet sportbeli tartalmasságán kívül különösen vonzóvá tesz az a körülmény, hogy a mérkőzés jövedelme Váradfalva építési akcióját szolgálja s azt a főemelő tény, hogy a körünkben élő osztrák sportifjak az oroszok által elpusztított kárpáti falu felépítése érdekében vesznek részt a NAC jótékonsági akciójában, az osztrák sportifjaknak e hő testvéri érzésre valló tettét városunk közönségének azzal kell meghálálnia, hogy ma délután a legnagyobb tömegekben jelenjék meg a Sport téren és tüntessen a derék és ügyes osztrák sportifjak mellett, akik különben is pár nap mulva végleg elbagyják városunkat. A siker érdekében a NAC mérkőzést helyarákat szabott meg ma délutánra, sőt a hölgyek és katonák még külön kedvezményben részesülnek. Pénztárnyitás délután fél 3 órakor.

IRODALOM

Akik otthon maradtak.

A nyárnak szikrázó legében,
Mig szellő leng a halmokon,
Ér, tudja Isten, miért is, miért nem,
Sápadt arcokról álmodom.

Pacsirta zengi áriáját,
Kéjtől remeg minden kis ág,
S valahol messze bontja szárnyát
Ijesztő, rémes némaság.

Amerre nézek, más az élet,
Amerre lépek, más a báj,
S egy titkos gondolatban mégis
Olyannyi lélek összefáj.

Dús kalásztenger learatva,
Zúg-búg a gép: remény, remény!
S hány anya, gyermek, édes hitves
Inog a kétség tengerén?!

Valamit vár még és remél még
A szíve mélyén mindenik,
Amíg valahol messze, messze
Azt, aki végkép el van veszve,
Egy sírgödörbe temetik.

Champlier István.

Legujabb táviratok.

„Az orosz történelem legrettenetesebb pillanatai”

Pétevár, augusztus 28. Maklakoff a dumában interpellált a hadi cenzúra miatt: „Az orosz történelem legrettenetesebb pillanatait éljük. A harctéri hazudozás és csalás politikája tovább folyik. A ránkzuduló katasztrófát akkor eilensulyozhatjuk, ha a kormány lemond.

Chanstovf munkásvezér a kostonromai események miatt interpellált, amikor július 18-án a munkásságra sortüzeltek. A дума egyhangulag elfogadta az interpellációkat. Probinszki követelte, hogy a kormány azonnal válaszoljon és a bűnösöket büntesse meg.

Joffre téli hadjárata készül.

Hága, augusztus 28. (Saját tudósítónk.) Joffre hadparancsot adott ki, amely téli hadjáratot helyez kilátásba a Rajna vidékén.

Beseler az Orosz-lengyel-ország főkörmányzója.

Budapest, augusztus 28. (Saját tud.) Posenből jelentik: A keleten megszállott német közigazgatás alatti területek élére főkörmányzul Beseler tábornokot neveztek ki Varsó székhellyel.

Megtorpedózott angol csapatszallító hajó.

Amsterdam, augusztus 28. (Saját tud.) Rajdam gőzös utasai közlik, hogy 15 ón Zeyli szigetnél egy csapatszallítót megtorpedóztak. 2000 kanadai közül ezret megmenettk.

TANÜGY

Beiratások a községi elemi iskolába. Nagyvárad város által tartott községi elemi iskolában az 1915—16 ik tanévre a beiratások f. évi szeptember 1., 2., 3. és 4. napjain naponként reggel 8 tól 11-ig, délután 3 tól 5 ig az osztály tanítók közreműködése mellett az alább nevezett igazgatók által s jelölt helyeken eszközöltetnek:

1. Ritoók utcai elemi fiúiskolába Bitzó János igazgató a Ritoók utcai iskola helyiségében.

2. Széles-utcai elemi fiúiskolába Balogh Károly igazgató a széles utcai iskola helyiségében.

3. Tisza Kálmán téri községi elemi leányiskolába Katonáné T. Róza igazgatónő a Törvényszéki épület földszint 21. sz. szobájába (bejárat a Verőcezy-utcai kapun).

4. Ór-utcai elemi fiúiskolába Vaday József igazgató a Telky utca 36. sz. alatti (Ref. Kör) helyiségében.

5. Ór-utcai elemi leányiskolába Bérczyné H. Paula igazgatónő a Telky utca 13. szám alatti (Ujvárosi községi polg. leányiskola) helyiségében.

6. Sánc-utcai elemi fiúiskolába Fekete Mátyás igazgató a Kolozsvári utca 63. sz. alatti (Rendőrségi épület) helyiségében.

7. Sánc-utcai elemi leányiskolába Páll Ilona igazgatónő a Kolozsvári-utca 63. sz. alatti (Rendőrségi épület) helyiségében.

8. Velencei elemi fiúiskolába Szabó Sándor igazgató a Kertész-utca 12. szám alatti (Sarkadi féle ház) helyiségében.

9. Velencei elemi leányiskolába özv. Várszeghy Lajosné igazgatónő a Kertész-utca 12. szám alatti (Sarkadi féle ház) helyiségben.

10. Csillagvárosi elemi vegyes iskolába Tóth Mariska igazgatónő a Közép-utca 16. szám alatti (Iskolaépület) helyiségben írja be a tanulókat.

Az I. osztályba felvétetnek azon tanulótelesek, akik f. évi augusztus 31 ig életük 6-ik évét betöltötték, a felsőbb osztályokba olyanok, kik az előző osztályt sikerrel végezték.

Tandij nincs. Könyvtárdíj címéa minden tanuló 50 fillért köteles fizetni.

Nagyvárad, 1915 aug. 28.

Felügyelő-igazgató.

Beiratások az olasz és az újvárosi állami elemi fiú- és leányiskolában. Az olasz és újvárosi állami elemi fiú- és leányiskolákban az 1915—16. tanévre vonatkozó beiratások szeptember hó 1-sőjén kezdődnek s bezárólag szeptember hó 5 ig tartanak. A tanulók felvétele naponként délelőtt 8—11 óráig, délután 3—5 óráig az előző osztályról szóló iskolai bizonyítvány, illetőleg kezdő tanulóknál a 6-ik év betöltését igazoló születési tanúsítvány bemutatása alapján történik. Tandij nincs. Felvételi díj fejében azonban minden tanuló 50 fillért köteles fizetni. Gulácsy Endre, állami isk. igazgató.

Beiratások a kir. kath. tanító-képző-intézetben Az 1915-16. iskolai évre a beiratások szeptember 2-án kezdődnek. Ugyanezen napon délután 3 órakor tartjuk a zenei hallás vizsgálsát. Ennek az eredményétől függ a végleges felvétel. Szept. 1-én tartjuk a javító vizsgálatokat. Az I. évfolyamra való beiratáshoz szükséges a polg. v. középiskolák IV. osztályáról szóló iskolai bizonyítvány, születési bizonyítvány, orvosi- és ujjraolási bizonyítvány. A gyakorló iskolába előjegyzett növendékeket szept. 3. és 4. napjaiban írják be. Ugyanakkor felvesszük az ismétlő iskolába és az ifjúsági egyesületbe jelentkezőket is. Bővebb felvilágosítást nyújt a kir. kath. tanítóképző intézet igazgatósága (Csengeri-utca 2)

ZENE és MŰVÉSZET.

Elismerés Imrik Kornéliának.

Komoly és eredményes munka csak komoly tanulmányokon alapulhat. Ez az általános igazság vezérli városunk kitűnő zene-tanárnőjét, Imrik Kornéliát, mikor minden évben felhasználja a szünetidőt arra, hogy külföldi tanulmányuton tudását folytonosan szélesítse, bővítse. Az idén Imrik Kornélia a vakációt Bécsben töltötte zenei tanulmányokkal. Itt az osztrák zenei világ egyik kitűnősége, Schmidt Ferenc, a bécsi cs. kir. zene-akadémián a zongora kiképzés tanára, saját leányának oktatását bízta a jeles nagyváradi zene-tanárnőre. Az oktatás oly kiváló sikerrel jár, hogy Schmidt tanár a legtöbbször elismeréssel nyilatkozott róla. A kiváló siker felhívta Schmidt tanár figyelmét Imrik Kornélia tanmódszerére és zeneszerzői tevékenységére is és ezek kiválóságában találta meg az elért rendkívüli siker magyarázatát. Hála jeléül Schmidt Ferenc külön írásbeli nyilatkozatot is adott ki véleményéről, melyet itt egész terjedelmében közlünk.

Vélemény. Alkalmam volt Imrik Kornélia zene-tanárnőt idei bécsi tartózkodása alkalmával megismerni és zene-pedagógiai tevékenységébe betekintést nyerni. Az ő módszere, mellyel a zongora technikát és színezést a tanuló szemé elé tárja, amellyel alkalmilag a zenei formák elemezésére a figyelmet felhívja, korlátlan elismerést érdemel. Az általa oktatásra kijelölt Beethoven szonátákból és Bach-féle intencióból egyeseket átnéztem és megerősítem, hogy amit tapasztaltam, az mind helyes és meg-támadhatatlan úgy zongora technikai, mint általános zenei szempontból. Az én véleményem szerint a tanulók, illetve szülei teljes joggal fordulnak ehhez az igazán zene-értő és mindenkéül föltöltött lelkiismeretes tanárnőhöz teljes és fenntartás nélküli bizalommal. Élélem terjesztett szerzeményei kétségtelen tehetséget és ízlést árulnak el, mindenkéül feltűnt nekem ezekben a zongorának virtuózilag szép kezelése. A növendékek nyilvános föllépése számára összeállított programok, melyeket szintén átnéztem, kiváló és gazdag műsorokat tartalmaznak és csak megerősítik a fent említett, tanulmányra megjelölt művekből nyert kedvező, bizalmat keltő benyomást.

Végül örömmel és meglepődésemnek adok kifejezést, hogy a zene és zongora pedagógia terén annyi nagyon kevés örvendetes jelenség közt végre ismét alkalmam volt egészséges zenei tevékenységgel találkozni.

Bécs, 1915 augusztus hónapban. Schmidt Ferenc, a zongora kiképzés tanára a bécsi cs. és kir. zene-akadémián.

Az osztrák zenei világ kitűnőségéből ilyen véleményt csak a legkritikább esetben és csak kétségtelen érdemek alapján lehet kapni.

A kezdődő tanév alkalmával bizonyos szolgálatot teszünk a szülőknek, akik gyermekeiket zenére óhajtják tanítani, ha a bé-

csi kapacitás szavaival is felhívjuk figyelmüket Imrik Kornélia tanmódszerére.

A „Nagyváradi Zeneiskola“ megnyitása. A Fischer Ervin vezetése alatt álló, kitűnő hírnevű Nagyváradi Zeneiskola most szerződötetett budapesti zongoratanárnője Waldmann Rózsa, ki az idén nyerte el az orsz. m. kir. Zeneakadémián, mint Szendy növendéke, zene-tanári képesítését, a jövő héten foglalja el állását az intézetnél. Az újonnan jelentkező növendékek beiratkozása szeptember hó 5-ig tart, mindenkor d. e. 10-11-ig és d. u. 3-5 óráig Nyomda-utca 4. szám alatt. A pótló vizsgálatok szeptember 4-én d. u. 3 órakor, a felvételi vizsgálatok pedig szeptember 6-án d. u. 4 órakor lesznek. A tanév a növendékek beosztásával 7-én veszi kezdetét.

NYILTTÉR.

Kedves rokonainkra, hű barátainkra, szerető kartársaink és ismerőseinkre, ... Nagy-Várad város tisztviselő, de kivált számvevőségi karára; a honvéd parancsnokság, de különösen a 4-ik honvéd gy. ezred tisztikarára; amiért feledhetlen jó

GÉZA

fiunk iránt való kegyeletükkel, ... jóleső részvétükkel büszke, ... de nagy bánatunkat osztani sziveskedtek ... Istenünk áldó kegyelmét könnyörögjük.

Kovácsék.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Feldult tüzhelyeinkért!

Magyarország vármegyéihez, városaihoz és tehető társadalmához szólunk. Mindazokhoz, akiket megkímélt a világháború pusztító forgataga, akik bár megfeszült idegzettel, de mégis távol minden veszedelemtől, dolgozhattak önmaguknak, kedveseiknek.

A nagy magyar Alföld, a Dunántul már be volt vetve, a gyárakban folyt a hasznos hozó munka, az üzletben megkötötte az üzletét, míg a Kárpátokon élet-halálharc dult, hogy minden élet, minden munka, minden üzlet, minden család minden otthona a mienk maradjon-e?

A magyar katona és nagy szövetségünk világraszóló ereje visszavetették az ellenséget. Lengyelországot felszabadítottuk, bent Oroszország szívében kergetjük már az orosz és a fenyők újra szabad napfényben fürödve állanak a vérlepett szabad Kárpátokon. De a győzelemnek ára is volt! Hőseink temetője lett a Kárpátok hegye-völgye, a kegyelet örök földje, ahová elzarándokol majd az utód, hogy a névtelen sirokra letehesse a hála hervadhatlan koszorúját.

Az erő, mely „őseinket felhozá Kárpát szent bérére“, meg is tartotta halálmegvető hősiességgel a Kárpátokat és vele Magyarországot: az Alföldet, a kincses Erdélyt, a televény Bánátot és a gyümölcsös Dunántult.

Mienk a győzelem: — Ó, de milyen lehetett volna a pusztulás, ha a győzelem is ennyibe került. Községek, falvak mentek tönkre százezrekre a Kárpátokban. A kis helységek lakóinak nincs lakóhelye, a tüzhely üszkös téglahalom és hamu lett. Gránátok furták át az eraszt, ahol máskor a fecske fészket, tűz égette fel a gerendát, ahol aranyfényben csillogó kukoricásor mesélte eddig, hogy élet, béke nyugalom volt.

A Kárpátok népe egész Magyarországról szenvedett, a Kárpátok falvai azért pusztultak el, hogy Magyarország megmaradjon.

Sárosmegyében 20, Zemplénben 20, Ungvármegyében 5 község és falu pusztult el teljesen; töméntelen ezen kívül a községek és falvak száma, amelyek részben szenvedtek. Több mint 5000 ház semmisült meg.

Nincs igavonó állat, nincs marha, nincs baromfi, minden elhajtott, elpusztított az orosz. A mezőt nem lehet felszántani, a földet bevetni, a gyermeket iskoláztatni.

Siessünk az érettünk szenvedő Kárpátok segítségére.

Az állam megtette amit tehetett, gondoskodott az első segítségről, gondoskodott arról is, hogy a feldult tüzhelyek felépüljenek.

De Magyarországnak, a magyar vármegyéknek, városoknak és társadalomnak nem lehet közömbös, hogy miként épülne újra a Kárpátok elpusztult falvai.

Szegény és elhagyatott volt eddig ez a vidék, kultúrája elmaradt; a hála érzete, a magyarság szeretete és kegyelme kötelességévé teszi, hogy gondoskodjunk róla, hogy többé ne legyen szegény, elhagyatott és kultúrátlan.

Ujjá, szebbé, jobbá, egészségesebbé és magyarrá építjük az elpusztult falvakat, hogy gyermekei még az unokákban is arról meséljenek, hogy milyen csodát tett a magyar hála és szeretet.

Magyar óvodák és magyar iskolák támadnak a rutén és tót falvakban és magyar imával fogja megköszönni a föld szegény népe a Kegyelmes Istennek, hogy a magyarság szívét feléje fordította és hogy őt a magyarság szívére zárta.

Mindnyájunk közös, szent munkája az, hogy így történjék.

Ezért alakult meg a Háboruban Feldult Tüzhelyeket Újrafelépítő Országos Bizottság (Budapest, képviselőház), amely Magyarország gazdasági, technikai és művészi legjobb erőinek bevonásával, a hatalmas magyar sajtó támogatásával akarja célját megvalósítani.

Ezért fordulunk Magyarországról vármegyéihez városaihoz és tehető társadalmához, hogy segítsenek munkánkban, lássanak el termékenyítő gondolatokkal és pénzzel, hogy leróhassuk hálaunkat a Kárpátok népe iránt és vigyük egy fokkal előbbre a kultúra útján.

A szív szeretetével, a gondolkodás bölcsességével lehet ezt elérni.

A szeretet és gondolkodás vezet ahhoz, hogy pénz, pénz és pénz szükséges ehhez a munkához.

A Kárpátokban elveszett kedveseinek és szívének épít emléket, a ki a Kárpátok népét segíti.

Ha azok a vármegyék, azok a városok és az a társadalom, a melyet megkímélt, sőt üzletéhez juttatott a háború engedelmeskednek a szív és ész szavának a Kárpátok elpusztult vidéke szebb, jobb és magyar lesz.

A „háboruban Feldult Tüzhelyeket Újrafelépítő Országos Bizottság“ fenti hozam intézett felhívását amidőn ezután hozom városunk közönségének tudomására, kérem, hogy a kegyes adományokat a polgármesteri hivatalba (I. emelet 2. sz.) eljuttatni sziveskedjenek.

Nagyváradi, 1915 aug. 25-én.

Rimler Károly,
polgármester.

Kiadó lakások és üzlethelyiségek.

Öt szobából és hozzátartozó mellékhelyiségekből álló utcai emeleti lakrész **f. évi nov. 1-től** Rimanóczy u. 4. sz. házban; három szoba és hozzátartozó mellékhelyiségekből álló utcai emeleti lakrész **azonnal** Rimanóczy-u. 4. sz. házban; a Hungária étkező helyiségei **azonnal** Rimanóczy-utca 4. sz. házban; egy garcon két szobából álló lakrész **azonnal** a Ritoók Zsigmond-u. 13. sz. házban; egy nagy istálló **f. évi november 1-től** a Ritoók Zsigmond-u. 13. sz. házban; két utcai szoba, konyha és kamarából álló emeleti lakrész **azonnal** Szmekta György-u. 1. sz. házban; két utcai szoba, konyha és kamarából álló földszinti és egy udvari szoba, konyha és kamarából álló lakrészek **f. évi november 1-től** a Szmekta György-u. 1. sz. házban; két udvari szoba, elő, fürdőszoba, konyha és kamarából álló emeleti lakrész **azonnal** a Széles-u. 44/46. sz. házban; egy szoba és konyhából álló pincelakás **azonnal** a Széles-u. 44/46. sz. házban; egy üzlethelyiség **azonnal** a Széles-u. 44/46. sz. házban; a „Szabadság” kávéház **azonnal** a Széles-u. 44/46. sz. házban; egy üzlethelyiség **azonnal** a Hódossy Miklós-u. 26. sz. házban; egy udvari szoba, konyha, kamarából álló lakrész **azonnal** a Hódossy Miklós-u. 26. sz. házban; két egy egy szoba és konyhából álló utcai és egy szoba és konyhából álló udvari lakrészek **azonnal** a Hódossy Miklós-u. 16. sz. házban; egy utcai szoba és konyhából álló lakrész **azonnal** a Hódossy Miklós-u. 1. sz. házban; több egy szoba és konyhából álló lakrészek **azonnal** Gyár-utca 33. sz. a. házban. Értekezhetni lehet:

Pallay Lajos ügyvédi irodájában
Szaniszló-utca 9. szám.

MERTZ JÁNOS
bőrkereskedésébe
ügyes fiuk tanulóul
FIZETÉSSEL
felvétetnek.

KIADÓ LAKÁS

Hegyre nyíló kerttel és bárom nagy szoba és nagy konyha stb. mellék helyiségekkel
november 1-re kiadó.
Kálvária-utca 23. Paksyék.

Nagyvárad város tanácsa.

24846—1915. szám.

Hirdetmény.

A temesvári es és kir. katonai parancsnokságnak 4169—1915. számú megkeresése alapján közhírré teszem, miszerint: ezen megkeresés szerint megállapítást nyert azon tényállás, hogy elleenséges államok megbíztottjai azzal a céllal járnak be az országot,

hogy a harcztéren lévők hozzátartozóitól tábori leveleket, vagy ezekről másolatokat szerezzenek be. — Céljukat azzal a hazug ürügygel igyekeznek elérni, hogy hazafias művek megjelentéséről van szó, amelyekben a leveleket kinyomtatnák. Ezzel, vagy ehhez hasonló ürüggyel és pénz ajánlatokkal próbálnak célt érni. A leveleket azután arra használják fel, hogy azokból különösen egyes hadtestekhez tartozó ezredek tartózkodási helyét megállapítsák, ugyancsak az egyes veszteségeket és csapateltolásokat és ehhez hasonlókat kiszámítsanak.

Hathatósan figyelmeztetem tehát a lakosságot, hogy tábori leveleket harmadik személynek ki ne adjon, azokból kijegyzéseket meg ne engedjen, s gyanus ajánlatokról a legközelebbi katonai vagy rendőri hatóságokat azonnal értesítse.

Nagyvárad, 1915] augusztus hó 25-én.

Rimler Károly,
polgármester.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
16588—915. szám.

Felhívás.

Nagyvárad város területén, mint loállítási járásban f. év február hó 15-én megtartott loosztályozás alkalmával alkalmasnak talált, illetve nyilvántartó lappal ellátott lovak tulajdonosai felhivatnak, hogy lovaik marhaleveleivel, a rendőrség II. emelet 8. számú szobájában 8 nap alatt pénzbírság terhe alatt jelentkezzenek.

Nagyvárad, 1915 augusztus 24.

Rendőrfőkapitányság.

Nagyváradfi fióközletek :
Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyváradfi fióközletek :
Kossuth-utca 5 Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

az őszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R.T.
fióközleteiben.

Gyerményaink, ill. szociális állításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveitek.

50 fióközlet az ország összes nagyobb városaiban.